

Заседао Стратешки савет за сарадњу Србије и Мађарске

Омладински форум дијаспоре

Разговори у Епархији будимској

Српска штампа и издаваштво у Првом светском рату

ПОЛИТИКА

Мир обострани циљ Србије и Мађарске

Србија и Мађарска се залажу за успостављање мира у целом свету, јер без њега нема напретка ни у једној друштвеној области, а трачак наде да ће се он макар и делимично остварити представља победа Доналда Трампа на председничким изборима у Сједињеним Америчким Државама, која је створила нову реалност у међународним односима.

То је главна порука председника Србије Александра Вучића и мађарског премијера Виктора Орбана изнета након друге седнице Стратешког савета за сарадњу две земље, одржаног у Будимпешти.

У српској делегацији се налазило 18 министара и група посланика чланова Одбора српско-мађарског пријатељства, укључујући и председника Савеза војвођанских Мађара (СВМ) Балинта Пастора, док се у мађарској делегацији налазио и представник српске заједнице у Мађарском парламенту Љубомир Алексов. Радило се у 12 радних група, а опште ставке и закључци су изнети на пленарној седници.

На том скупу, првом након оснивачке седнице одржане 20. јуна прошле године на Палићу, потписано је седам нових споразума, рачунајући и Политичку декларацију, чиме се број била-

тералних докумената о сарадњи у низу области попео на 173.

Најважнији су, нема сумње, уговори о заједничким пројектима у енергетици, али су веома битни и они у транспорту, трговини, култури, војној сарадњи, иновацијама и другим областима.

„Ми решавамо проблеме, заједнички се хватамо у коштац са њима. Ускоро ће се завршити студија о нафтоводу између две земље и почети изградња, проширићемо гасне капацитете у складиштима у Мађарској, у којима се тренутно налази 160 милиона кубних

метара гаса, градимо далеководе на тзв. Панонском коридору, а до краја године би требало да заживи берза електричне енергије, у коју је укључена и Словенија. Желимо да склопимо уговоре о складиштењу гаса на дужи рок, а понудили смо откуп пет или 10 одсто акција атомске централе у Пакшу, што је узето у разматрање”, изјавио је Вучић на конференцији за новинаре.

За Орбана је долазак гаса Балканском трасом преко Србије од виталног значаја за Мађарску, пошто је проток тог енергента из Русије преко Украјине, због рата, готово обустављен.

„Из безбедносног угла Србија је за Мађарску постала најважнија држава, па смо се договорили о новим улагањима у енергетску инфраструктуру. У плану је и модернизација граничног прелаза Реске-Хоргош, чиме би он постао вероватно највећи и најлепши у Европи, а мађарска деоница „брзе пруге“ ће бити готова 2026. године”, истакао је Орбан.

Његов уважени гост из Београда, са којим се у претходних седам дана срео чак три пута, најпре у Будимпешти на самиту Европске политичке заједнице, а потом и на конференцији о климатским променама у Бакуу, био је нешто

прецизнији и предвидео да ће савремени колосеци бити пуштени у саобраћај у марту 2026. и да ће се тада од Београда до мађарске престонице стизати за два сата и 40 минута.

„Наше везе су све дубље, како политичке и привредне, тако и међуљудске. Захвални смо на сталној подршци Мађарске на нашем европском путу, а ми смо им, као и они нама, постали поуздан партнер, на кога се увек може рачунати”, рекао је Вучић.

За српског председника најзаслужнији за почетак процеса националног помирења, који је сада достигао историјски максимум, био је пре нешто више од једне деценије лане преминули председник СВМ Иштван Пастор, уз опаску да је иницијатива, ипак, потекла од Орбана, док је мађарски премијер ту улогу „мотора“ препустио Вучићу.

Потпуно разумевање два лидера огледа се и у процени актуелних међународних догађаја, иако се налазе на различитим позицијама, јер је Мађарска чланица Европске уније и НАТО пакта.

„Мађарска је на страни мира, а такав заједнички став само јача српско-мађарско пријатељство. Пристали смо на велике конфликте (са Бриселом – прим. аут) како бисмо избегли да нас увуку у руско-украјински рат. Остали смо изван њега, јер то није наш рат, ми се залажемо за мир и сад и убудуће”, нагласио је Орбан.

Током разговора у четири ока о ситуацији у Украјини и око ње председник Србије је, како је касније обелоданио, изнео своје страхове и указао да се ствари у свету не крећу у добром смеру.

„Мир нам је приоритет, многи користе ту реч, а данас има свега сем мира. Када немате мир, нема економије, напретка, прогреса. Надам се да ћемо умети да сачувамо мир и Србија ће у томе бити савезник Мађарске”, закључио је Вучић.

Срђан Басић

Орбан: Србија је важна за ЕУ

„Током актуелног председавања Европским саветом, Мађарска ће учинити све да убрза пријем Србије у Европску унију. Брисел би морао да разуме да је Србији мање потребна Унија, него обрнуто. Европа има проблема са привредним растом, потребни су јој нови полет, динамика и енергија, а за то је Србија најбољи кандидат. Успешна Србија је и у интересу Мађарске”, рекао је Орбан и додао да је доласком Трампа створена „нова реалност”, која ће у Европском парламенту ојачати посланичку групу тзв. патриотских суверениста, који у миру и већој самосталности европских земаља и нација да одлучују о сопственој судбини, виде излаз из кризе.

Србија пример поступања према мигрантима

Србија се према мигрантима понаша на високом цивилизацијском нивоу, а заједно са Мађарском је готово успела да заустави илегалне токове на заједничкој граници – изјавио је у Будимпешти потпредседник Владе Србије и министар унутрашњих послова Ивица Дачић.

Лидер српских социјалиста је предводио српску делегацију на седмој Министарској конференцији Будимпештанског процеса, саветодавног форума педесетак европских и земаља у ближем окружењу, као и десетак међународних невладиних организација, са циљем да понуде решења везана за легалне и нелегалне сеобе, додељивање виза и азила, кријумчарење људи, укључење миграната у друштвене токове нове средине и реадмисију.

Будимпештански процес, којим ове године председавају Мађарска и Тур-

ска, формиран је још 1993, али је постао посебно актуелан почев од велике мигранске кризе 2015. године, када су реке невољника кренуле из Африке и Азије ка Европи у потрази за спасом и бољим животом.

„Србија је пример како се поступа према мигрантима, било да су илегални или регуларни. Када је о овим првим реч, успели смо са Мађарском да готово потпуно зауставимо ток нелегалних покушаја преласка границе са нашим северним суседом, тачније број таквих намера је смањен за 70 одсто у односу на прошлу годину”, рекао је Дачић, који се на маргинама форума састао са шефом мађарске дипломатије и спољне трговине Петером Сијартом и другим мађарским званичницима.

Према речима српског министра, избеглице се у Србији примају као људи којима је потребна помоћ, а током ове године није се догодио ни

један инцидент у прихватним центрима.

„На садашњем заседању Будимпештанског процеса усвојене су Министарска декларација и Акциони план у наредних пет година. Декларацијом се потврђује обавеза међународне заједнице да се подрже они који имају право на заштиту, да се поступа према њима у складу са међународним нормама и конвенцијама, док план активности обухвата ефикаснију борбу против кријумчара људи и реализацију добровољног повратка

избеглица у земље порекла. Зато је овај будимпештански скуп био добра прилика да се размене искуства у присуству великог броја министара управо са такзованих мигрантских рута”, закључио је Дачић.

У мађарској престоници су, наиме, сем представника из Европске уније, били и високи функционери Северне Македоније, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Турске, Јерменије, Ирака, Таџикистана, Пакистана и других заинтересованих држава.

Срђан Басић

Састанак са руководством Самоуправе Срба у Мађарској

У среду, 13. новембра 2024. године, Његово Високопреосвећенство Митрополит будимски г. Лукијан примио је у Владичанском двору у Сентандреји др Јованку Ластих, председницу Самоуправе Срба у Мађарској, као и потпредседнике г. Андрију Роцкова и г. Кристифора Брцана.

Високопреосвећени Митрополит је честитао новоизабраном руководству истичући значај овог бираног тела за опстанак наше заједнице.

Др Јованка Ластих, нова председница ССМ представила је Високопреосвећеном Митрополиту стратешка

решења и план и програм рада у наредном периоду.

Митрополит је нагласио значај Самоуправе Срба за опстанак и унапређење српске заједнице у Мађарској, те је изразио наду да ће се ново руководство предано посветити заступању интереса српске заједнице у целини у чему ће имати подршку Епархије будимске.

Састанку су присуствовали архијерејски заменик протојереј-ставрофор Војислав Галић, протојереј Зоран Остојић и протосинђел Варнава Кнежевић.

Извор: Сајт Епархије будимске

РАЗГОВОРИ

Омладински форум дијаспоре

Ђорђе Милићевић

У организацији Кабинета министра без портфеља задуженог за координацију активности и мера у области односа Републике Србије с дијаспором, у Истраживачкој станици Петница код Ваљева од 8. до 10. новембра одржан је „Омладински форум дијаспоре“.

Скуп, којем су присуствовали и Ана Бибор Бабић, односно, Андреј Сајдл из Мађарске, организован је с циљем да окупи младе из више европских земаља како би они изнели и разменили искуства, везана за положај српске омладине и потребе заједнице у земљи одакле долазе, како из дијаспоре, тако и региона.

У раду тродневног форума, који је окупио учеснике из једанаест земаља, активно је учествовао Андреј Сајдл из Печуја, који је изнео низ предлога, иницијатива по питању тешњег повезивања и активизирања српске омладине у дијаспори и региону: „Пр-

венствено смо причали о проблемима младих у дијаспори и региону и размотрили могућности јачања позиције омладине. Посебну пажњу смо посветили на који начин можемо да се умрежимо, повежемо, помажемо једни другима. У раду скупа учествовала је и Организација српских студената у иностранству (ОССИ), основана од стране српских студената 1997. године. Њен циљ је да окупи српске студенте у иностранству и омогући им лакши повратак у матицу и промовше Србију у свету. Наравно, многи од њих зависе од стипендија па сам и ја, у свом обраћању, истакао важност повећања стипендија. Наиме, сматрам да Србима у региону треба доделити знатно више стипендија, а не само десет! Сем тога, договорили смо се да ће министарство оформити тим стручњака, који ће нам пружати правну и научну подршку уколико имамо неки проблем,

проблеме на факултетима, који се тичу заштите српских интереса. Ми ћемо се, свакако, трудити да се тешње повежемо, а управо захваљујући томе, настојаћемо да организујемо бројне заједничке програме, приредбе, а министарство ће нам ту бити на услузи као својеврстан сервис. На крају форума смо сугерисали праведније финансирање пројеката, на име, ако се не вaram, прошле године је министарство финансирало петнаест пројеката, од којих је тринаест завршило у Црној Гори. Ја сам, осим тога, говорио и о положају српске заједнице у Мађарској – морам рећи да су многи упознати са стањем, управо због изузетно добрих односа Србије и Мађарске. Такође, сматрао сам важним да се посебно осврнем на Барању, која је запостављена, јер је удаљена од Будимпеште, а то за собом повлачи да често изостајемо из разних програма. Управо зато предложио сам да се тешње повежемо са Србима у хрватском делу Барање – како ми млади, тако и старији, одрасли – у томе нам у прилог иде чињеница да границе више не постоје. Заједничким напорима, можемо много више да постигнемо на пољу неговања и очувања нашег језичког, културног, верског и уопште националног идентитета. Циљ нам је да се у Барањи боље организујемо – не сумњам да ће наше напоре подржати како органи из Београда, тако и из Будимпеште. Сем тога, посебно радује чињеница да Ана Бибор Бабић, која се не-

давно крстила у манастиру Грабовцу и која је такође била у Петници, има жарку жељу да оснује православни хор у Печују“, рекао је Андреј Сајдл, који је нагласио да је приликом форума иницирано да се на узор „Свесрпског сабора“ убудуће годишње једанпут приреди „Сабор српске омладине“.

Важност укључивања младих из дијаспоре и региона у активности које Србија организује подвукао је и министар без портфеља Ђорђе Милићевић, задужен за координацију активности и мера у области односа Републике Србије с дијаспором: „Наша визија је да створимо услове у којима ће се млади људи из дијаспоре осећати повезано са Србијом и имати прилике да допринесу развоју и просперитету своје домовине. Позивам вас да учествујете у активностима које организујемо, да делите своје идеје и предлоге, јер само кроз активну размену и сарадњу можемо градити јаке везе између вас који живите изван граница наше земље и саме Србије. Ваша улога у томе је изузетно значајна, јер управо ви, као амбасадори наше културе, можете допринети да се глас Србије чује широм света. Омладински форум дијаспоре пружа простор за размену знања и искустава, али и за конкретизацију идеја које могу допринети заједничком циљу – јачању веза са Србијом и изградњи будућности у којој ће млади из дијаспоре имати активну улогу.“

П. М.

ЗАСЕДАЊА

На седници Калашке српске самоуправе

Самоуправа Срба у Калазу је 4. новембра одржала своје заседање.

Седницом је председавала Катица Мирковић, председница бираног тела Срба у већ поменутом градићу наомак Будимпеште, а на дневном реду нашле су се актуелности, везане за рад и обавезе Калашке српске самоуправе, модификација буџета, разматрање плана рада за 2025. годину и припреме за јавно саслушање.

Везано за план рада за наредну годину, председница Мирковић нас је информисала да ће се бирано тело Срба у Калазу првенствено ослањати на већ добро уходане, традиционалне програме – као што су прослава храмовне славе, покладе, научно-популарна предавања – међутим, није искључено да ће у свој годишњи календар уврстити и неке нове програме. Све зависи од материјалних средстава, баш зато, Калазлије с нестрпљењем очекују расписивање конкурса од стране Фонда „Габор Бетлен“, па ће на основу конкурсног расписа концепирати своје замисли, идеје за 2025.

Калашка српска самоуправа

Иначе, Српска самоуправа у Калазу је 7. новембра одржала и своје јавно саслушање. Председница Катица Мирковић је заинтересоване мештанине, бираче обавестила да је бирано тело Срба имало састанак са пред-

ставницима месне немачке заједнице. Дружење са Немцима било је веома пријатно, а том приликом разговарало се и о могућим заједничким програмима.

Такође, организација заједничких

приредаба и усаглашавање програма, односно, подношење конкурса нашли су се на тапету у склопу регионалног сусрета чланова Помашке, Чобаначке, Сентандрејске и Калашке српске самоуправе. Регионална сарадња поменутих бираних тела траје од 2019. и сада су поново обновљени споразуми, који су везани између српских народносних самоуправа, уједно, постигнута је сагласност ко за какве програме ће конкурисати, везано за наредну годину.

Треба рећи да ће четири српске самоуправе још у децембру имати традиционални „Дочек Деда Мраза“ у Помазу, а на тој приредби ће угостити малишане из Сентандреје, Помаза, Чобанца и Калаза.

У животу мањинаца, потом, због наступајућих црквених празника, уследиће један краћи одмор. Уколико се ништа ванредно не деси, онда ће се наредна седница Калашке српске самоуправе одржати почетком 2025. године.

Предраг Мандић

Српска самоуправа у Новом Светом Ивану интензивирала свој рад

Новосентиванска српска самоуправа

Трочлано српско самоуправно тело већ трећи пут је заседало након конститутивне седнице, а од претходног већања протекло је само три недеље. Овом приликом на дневном реду се, пре свега, нашла тачка о модификацији Статута Самоуправе, што је законска обавеза, а и неопходан просец, поготово због персоналних промена у чланству до којих је дошло након избора. Као што је наш недељник већ о томе извештавао, од чланова претходног сазива једино је остала реизабрана председница Теодора Крунић Дунаи, док су поверење бирача стекли Зита Веселинов и Славко Ацков, којима је ово први циклус у самоуправном систему. На претходном заседању за потпредседника је изабран најмлађи члан, Славко Ацков.

Пошто се ради о законској обавези преко прве тачке дневног реда се брзо прешло, али модификовани Статут Самоуправе ће бити на чекању све док сеоска самоуправа не нађе новог бележника, наиме, то место је упражњено већ неколико месеци, а од три

пријављена кандидата на расписани конкурс ни један није добио подршку новог руководства насеља.

У другој тачки заседања, самоуправљачи су имали задатак да донесу одлуку о истицању кандидата за „Светосавску награду“ коју сваке године додељује Самоуправа Срба у

Мађарској. Како је познато, рок за подношење предлога је био 15. новембар, али захваљујући доброј припреми, ни предлог ове тачке дневног реда није разматран дуго. Новосветованска српска самоуправа, у договору са Сегединском српском народносном самоуправом и Српском народносном самоуправом Деске, за доделу највишег признања Срба у Мађарској, Скупштини Самоуправе Срба у Мађарској, подржала је заједничког кандидата за добитника тог признања, који није житељ Новог Светог Ивана, али живи у окружењу и доста дуго ради за опстанак и напредак српске заједнице у Поморишју.

Одве је вредно истаћи да је од Срба у Новом Светом Ивану носилац Светосавске награде Јелена Марковић Веселинов којој је 2021. године додељено и признање „Најдражи учитељ“, а Милошу Путнику је 2023. године уручена „Повеља Сава Текелија“ коју, такође, додељује Скупштина ССМ.

Трећа важна тема састанка била је

припрема за предстојећи програм који је самоуправа планирала за јун месец, али, пошто „Дан села“ није одржан, тако је изостала и прва планирана српска плесачница за коју је добијена конкурсна потпора од Самоуправе Срба у Мађарској. Заправо, на основу успешних прошлогодишњих плесачница, ове године поднета конкурсна молба односила се на потражњу финансијских средстава за две приредбе са тим садржајем, а прва, одложена плесачница одржана је дан-два после седнице Самоуправе. У месном Дому цивилних организација Перица Дунаи, уметнички руководиоц КУД-а „Банат“ из Деске, претежно својим играчима, али и осталим учесницима, љубитељима српских народних игара из Новог Светог Ивана, показивао је и подучавао играчке обрасце банатског поднебља, као и корак народних игара из Јужне Србије.

Наставак, како рада Самоуправе, тако и програмских активности, следиће у децембру месецу, када ће се одржати обавезна годишња седница трочланог бираног тела са слушањем бирача, као и друга по реду српска плесачница на којој се очекује учешће већег броја заинтересованих љубитеља српских народних игара.

Миленко Радић

Почели програми манифестације „Дани српске културе у Сегедину”

Чедомир Адамов

Вишедеценијска културна манифестација, по којој је Сегединска месна српска заједница постала и позната у „граду Сунца”, а и у српској заједници у Мађарској, ове године почела је два месеца касније. Прекидајући, такође, вишегодишњу традицију, када је низ културних програма отворен у свечаним оквирима, овога пута први програм, књижевно вече Павла Папулина, приређено је у седишњим просторијама заједнице, пред мањим бројем публике. Истину за вољу, треба признати да се и већина наших организација, како самоуправа тако и цивилних удружења, све

до локалних и народносних избора, односно, до оснивачких седница новоизабраних самоуправних тела, сконцентрисала на минула политичка збивања, очекујући коначан резултат на државном нивоу, у чему је Заједница имала улогу језичка ваге, па је на основу тога и превагнула.

Са тог важног политичког чина фокус организације се сада усмерава ка одржавању планираних, до сада изосталих програма, са већим делом у оквирима „Дана српске културе у Сегедину”.

Част да буде у улози главног актера првог програма у јесењем периоду припала је професору Павлу Папулину из Србобрана, који је 15. новембра у седишту Сегединске месне српске заједнице представио роман „Проклета авлија” Иве Андрића, на чијој промоцији је, поред малог броја Сегединца, присуствовала и неколицина Дешчана.

Према речима Чедомира Адамова, председника организације, у предстојећем временском периоду планира се реализација програма са разним културним садржајима. Крајем новембра (28), такође у седишту организације, гостоваће браћа Драгомир и Милан Дујмов. Професори

СОЦ „Никола Тесла” у Будимпешти стални су гости на „Данима српске културе у Сегедину”, а приликом сваког боравка у поменутом граду представљају своја најновија, најактуелнија издања.

„Тако ће то бити и овога пута”, наглашава председник Адамов и додаје да ће се програми наставити и у децембру месецу. „Наш пријатељ и добар познаник Зоран Илић из Београда, један од најбољих водича у Србији, биће нам гост 5. децембра, када ће говорити о улози и значају династије Обреновић у новијој историји Србије. Мислимо да је члановима наше заједнице, а и уопште, Србима у Поморишју мање позната историјска улога те породице. Већина чланова наше организације боравила је на екскурзији у Новом Саду и Београду, када је у програм била уврштена и посета Белом двору династије Карађорђевић на Дедињу, што је допринело подробнијем упознавању историје и значаја те породице у историји Србије, али о Обреновићима се много мање говори и зна. Управо због тога смо мишљења, и надамо се да ће предавање изазвати велико интересовање наших сународника на овом простору, па ће одабрана тема господина Илића привући велики аудиторијум. До краја ове године планирамо још један занимљив програм, а то је спомен вече посвећено Радовану Белан-

АКТИВНОСТИ

чићу, истакнутом члану наше шире заједнице, познатом по томе, што је више деценија, након реномираних музичара, био руководилац Оркестра „Банат” у Десци. Он је био стуб музичког састава и на многим забавама је саставом веселио госте, а такође на многим турнејама је пратио извођачки и млади ансамбл „Баната”. Желели бисмо да се током те вечери (20. децембар), подсетимо његовог стваралаштва, које је допринело континуитету високог уметничког нивоа фолклорног ансамбла у Десци. Припремамо видео снимке са разних манифестација и наступа на којима је оркестар под његовим руководством у многим створио незаборавне успомене, договарамо се са бившим његовим колегама-музичарима да те вечери засвирају оне мелодије које су заједнички некада изводили, а планирамо да позовемо и чланове породице, као и његове некадашње пријатеље да својим причама, легендама приближе слушањем лик Радована Беланчића”, наговестио је садржај предстојећих програма председник Сегединске месне српске заједнице, Чедомир Адамов.

Осим реализације предвиђених програма, наравно, руководство организације већ размишља о програмским активностима за идућу годину, наиме, очекује се распис конкурса за набавку финансијских средстава за народносне програме културних садржаја.

Миленко Радић

Андрићев роман „Проклета авлија” отворио „Дане српске културе” у Сегедину

Павле Папулин

У организацији Сегединске месне српске заједнице, у седишњим просторијама организације, у присуству петнаесточлане публике, представљен је најбољи роман у српској књижевности. Дужу приповетку, или краћи роман, како га струка дефинише, представио је Павле Папулин, умировљени професор српског језика и књижевности, некадашњи лектор српскохрватског и српског језика на факултету у Печују и Сегедину, који је ово књижевно ремек дело српског но-

беловца упознао, само неколико година касније од његовог појављивања (1954. г.), као студент новосадског универзитета.

У уводном делу свог излагања предавач је истакао да је роман „Проклета авлија”, од стране српских књижевника проглашен најбољим романом свеукупне српске књижевности и да га је он сам прочитао више од четрдесет пута. Но, осим несвакидашњег интелектуалног ужитка, ово изванредно дело користио је и на часовима граматице када је студентима предавао синтаксу и осмишљао аналитичке вежбе реченичних конструкција. Вишеструко сложене реченице у овом

роману, ипак се читају и разумеју лако, што краси мајсторско умеће самог аутора. У наставку је предавач у кратким цртама говорио о самој фабули књижевног дела, нагласивши да је основна тема романа „Проклета авлија” затвор, мрачна слика истамбулског затвора из времена отоманске царевине, у којем читалац сусреће људе малоазијско-источњачког менталитета, међу којима се налази лик из Босне, који тај тамнички свет посматра, анализира и касније прича о њему. Насупрот рома-

ну „На Дрини ћуприја”, за који је Андрић добио 1961. године Нобелову награду, роман „Проклета авлија” није временски одређен, тако „обезврењено” дело добија универзалније значење.

„Иво Андрић је био песимиста према животу”, нагласио је говорник и скренуо пажњу слушањима да се „у његовим тесковима налазе прикази црног и тешког песимизма. Наравно, он је имао право на то. У потрази за његовим позитивним приступима према животу наишао сам само на једну приповетку у којој је описана победа људског ума над временском пролазношћу. Редак пример јунакиња приповетке „Жена на камену” је Андрићев која је из свог психолошког потонућа успела да се, захваљујући својим сопственим снагама, извуче из апатије. У описима таквих надљудских моћи је српски нобеловац био савршен”, наставио је професор Папулин.

У роману је покренуто низ друштвених проблема једног времена: борба за власт, насиље над човеком, страхо- влада, државна бирократија, људска патња, осуђеност, човекова немоћ пред свеомоћном управом једног суровог система. Извршни затвор се непрестано

пуни и празни. У тамници је цео један свет издвојен од друштва да му не би нашкодио. То је свет разноврсних људи, али сличних по својој судбини – нагласио је излагач, да би на крају навео поруке романа. Као прво, скренуо је пажњу на борбу човека против оличавања причалаца који су истакнути у роману. Један од њих је хвалисавац који зна само за своје право, док је зло негде другде. Као друго, напоменуо је да су писци најчешће јако тешки саговорници, јер поред тога што препричавају оно што су видели и преживели, желе да саопште и оно што су измислили, и на такав начин они стварају своја дела. Такви писци су и за похвалу и за критику. Најопасније је што се са трећим главним причаоцем у роману десило – верујући у оно што, заправо никада не може постати, нити урадити – потонуо је у самог себе.

„Мислите добро шта радите, немојте себе прецењивати, нити хвалити нити кудити; у сваком има да нешто важног нема”, општи је закључак Павла Папулина о анализираним роману који је представио у Сегедину, а који се налази међу његовим најомиљенијим књижевним делима.

Миленко Радић

ВЕЛИКИ РАТ

Присећање на Први светски рат у Сегедину

У организацији Сегединске српске православне црквене општине и Српског културног удружења, а уз подршку Српске самоуправе у Сегедину и Фондације „Габор Бетлен“, у Сегедину је 10. новембра 2024. литургијски обележена 110. годишњица од почетка Првог светског рата и страдања, али и победе српског народа.

При сећању на жртве Великог рата, морамо споменути велики број војника, јунака који су положили животе за своју земљу, за православље и наш миран живот. У једном од најсмртоноснијих ратова у историји човечанства, у којем је погинуло преко 17 милиона људи, Србија је несразмерно скупо платила своју велику победу: током рата изгубила је, проценује се, између 1.100.000 и 1.300.000 становника, што је чинило готово трећину укупног становништва или чак око 60% мушке популације.

Данас, имамо гробове српских војника у Алжиру и Тунису, Грчкој, Аустрији, Чешкој, Словачкој, Румунији,

Мађарској и др. У Сегедину лежи 564 јунака којих се сећамо и помињемо у молитвама, а посебно на Дан победе. У недељу, 10. новембра, свету архијерејску литургију у храму Преноса моштију Светог Оца Николаја служио је Његово Високопреосвештенство Митрополит будимски г. Лукијан уз саслужење протосинђела Варнаве Кнежевића, архијерејског намесника сегединског протојереја Далибора Миленковића, протојереја-ставрофора Илије Галића, протонамесника Светомира Миличића, архиђакона Инокентија Лукина, протођакона Миодрага Јовановића и ђакона Стефана Милисавића.

Литургијском благолепију нарочито је допринео Хор „Свети Серафим Саровски“ из Зрењанина.

Протојереј Далибор Миленковић, архијерејски намесник сегедински поздравио је Високопреосвешћеног Митрополита и високе званице, пожелевши им добродошлицу у Сегедин.

Његово Високопреосвештенство је благословио сабрани народ, а затим је говорио о значају јеванђелских речи, да нема већег него кад неко положи живот свој за ближње. У том смислу Митрополит је нагласио значај учествовања у светој литургији као предкусу и пројави Царства небеског.

Светој литургији присуствовали су Њ.Е. Александра Ђуровић, амбасадор Републике Србије у Мађарској, потпуковник Предраг Зељковић, војни аташе у Мађарској, г. Дејан Миливојевић, министар-саветник у Амбасади Србије, Кристифор Брцан, потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској као и представници других српских локалних самоуправа и органи-

заци. Након свете литургије на Српском војничком гробљу у Сегедину служен је помен српским краљевима Петру и Александру Карађорђевићу, односно, свим српским војсковођама, војницима и невино пострадалом цивилном становништву.

После помена, Хор „Свети Серафим Саровски“ је у част погинулих војника отпевао пригодне националне песме, а три девојчице су изрецитовале песму „Плава гробница“ Милутина Божића.

Овом приликом присутнима се обратио потпуковник Предраг Зељковић, војни аташе у Мађарској истичући значај жртве Србије и српског народа који је поднео огромне губитке у Првом светском рату. За-

тим је уследило полагање венаца испред централног спомен обележја. Венце испред централног спомен обележја положили су Њ.Е. Александра Ђуровић, амбасадор Републике Србије у Мађарској, потпуковник Предраг Зељковић, војни аташе у Ма-

Самоуправе Срба, Нада Малбашки, председница Самоуправе Срба у Сегедину, Теодора Дунаи, председница Самоуправе Срба у Новом Сентивану, Милан Јанчкин, потпредседник Самоуправе Срба у Десци, Љиљана Милићевић, председница Српског

ђарској, г. Дејан Миливојевић, министар-саветник у Амбасади Србије, Кристифор Брцан, потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској у име

културног удружења у Сегедину и Чедомир Адамов, председник Сегединске месне српске заједнице.

Јована Миленковић

110 година сећања на хероје I светског рата

ВЕЛИКИ РАТ

„Медији у Првом светском рату“

У Текелијануму је одржано предавање уз изложбу књига Удружења за културу, уметност и међународну сарадњу Адлигат из Београда, под називом: „Српска штампа и издаваштво током Првог светског рата“

Њ.Е. амбасадор Александра Буровић

У понедељак, 18. новембра, у свечаној сали Текелијанума у Будимпешти, под покровитељством Њ.Е. Александре Буровић, амбасадорке и Амбасаде Републике Србије у Будимпешти, одржано је свечано обележавање 110 година од почетка Првог светског рата.

Програм је почео химном „Боже правде“, у извођењу женског хора Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти, под диригентском палицом проф. Оливере Младеновић Мунишић. Затим је Јасмина Латас, модератор, позвала Њ.Е. Александру Буровић да се обрати присутнима. Амбасадорка је говорила о Великом рату, о поводу и значају овог окупљања. „Године 1914. Србије се суочила са готово потпуним уништењем, али је захваљујући херојским делима војске и народа, упркос многој патњи, на крају изашла као победник. Данашњим окупљањем, пројекцијом филма и предавањем, желимо да подсетимо на хероизам и жртве српског народа, али и важност опстанка и живота. Треба се сетити жена у првим борбеним редовима, али и оних које су храбро остале код куће у домовима без мужева, у најтежим окупационим условима. У обавези смо да се сетимо 1300 каплара, ђака и студената из Србије, који су се као добровољци прикључили српској војсци. Овом приликом обележавамо и прве тактичке победе у биткама на Церу и Колубари, које су проучаване на америчкој Војној академији Вест Поинт. Србија је дала за слободу 92 процента свог мушког становништва“, рекла је, поред осталог, Буровић. Истакла је вредност добрих односа са суседном Мађарском, упркос тешкој историји. По њеним речима, Мађарска је пример како се превазилажењем сећања на моменте кад смо били на различитим странама, могу достићи веома добри односи уз уважавање заједничких политичких и економских интереса, пре свега разумевањем и пове-

зивањем, чувањем идентитета, културног и црквеног народа оба народа.

После говора Њ.Е. Александре Буровић, уприличеним говором присутне је поздравила Милица Ђурђевић Стаменковски, министарка за бригу о породици и демографији Републике Србије.

Гости и предавачи били су Анета Ђермановић, дипломата у пензији и начелница за међународну сарадњу Удружења Адлигат и Виктор Лазић, књижевник, адвокат, преводилац, путописац оснивач и почасни председник Удружења. Удружења за културу, уметност и међународну сарадњу Адлигат из Београда обухвата Музеј српске књижевности, Музеј књиге и путовања, Библиотеку „Лазих“ и велики број легата знаменитих људи Србије. У Адлигату се налази збирка важних књига штампаних током Првог светског рата, од којих је тридесетак донето у Текелијанум као илустрација предавања. У питању је посебно заштићена грађа, у складу са Законом о заштити старе и ретке библиографске грађе. Поводом 110. годишњице од Првог светског рата, Пошта Србије је, уз стручну помоћ Виктора Лазића, ове године издала поштанску марку за сећање на јунаке. Адлигат је од Министарства културе добио пројекат за сређивање збирке књига из Првог светског рата. Анета Ђермановић је говорила о златном добу наше дипломатије и о ђачком батаљону српске војске који је прешао Албанију, ђаци су били послани на школовање у Француску, да би после рата могли да раде кључне послове у својој земљи.

Виктор Лазић је у свом веома интересантном говору дао опис издавачке делатности током Великог рата. Своје предавање почео је речима: „Затворите очи и покушајте да замислите милион и сто хиљада камења. Много је. Довољно да се опаше цела планета. А онда замислите милион и сто хиљада Срба, мртвих Срба. Замис-

лите на њиховом месту троје наследника. У Великом рату изгубили смо 450.000 војних жртава и незапамћених 650.000 цивилних жртава. У албанској голготи скривена је свекована, скривена је данашња голгота

српског народа. По Декарту, читање добрих књига је попут разговора са најврснијим људима прошлих векова. Па хајте да поразговарамо са нашим прецима, са милион и сто хиљада немурлих предака“, рекао је Лазић. Чули смо причу како су са српском војском и народом, кроз Албанију кренули професори, писци, интелектуалци, кренуле су и наше штампарије. На Солунском фронту је било приближно 152 хиљаде српских војника. По Лазићевим речима, писана реч је у Првом светском рату, била можда и моћније српско оружје од топова, она сведочи о херојству, о патњама, о виталности, о надчовечанским напорима, о посвећеном српском народу. Српски војници су опстали захваљујући штампаријама, јер су тако били у могућности да од савезника затраже помоћ. „Српски војник је у свом бићу носио књигу на Крф и то ме је инспирисало да направим ово предавање и ову изложбу, јер је тако познато да су наши војници, одмах иза рова, имали штампарију“, рекао је Лазић. Док су наши војници чекали да битке почну, писали су, штампали и читали књиге и новине. Објављивали су више од 20 часописа, а када је изгорела штампарија у Солуну, преписивали су их руком или умножавали на шапирографу. Српске новине на Крфу, заправо службени лист државе, излазиле су сваки дан. Изашао је велики број закона. Устав краљевине Србије штампан је на Крфу, јер је држава управљала својим народом, својом војском путем књига, путем периодике и свакодневно потврђивала свом народу да постоји, да држава није умрла. Штампана је и лака литература, класици, наши и страни, и то неколико километара од прве линије фронта. Војник није смео сваку књигу да однесе на фронт, због података о Српској влади, упуства о начину борбе и коришћења одређеног оружја. Штампани су и речници и то транскрибовани по Вуку, да би војници

могли да прочитају и да се споразумевају са докторима. Лазић је испричао причу о свом прадеди Доброславу, који је био један од највећих библиотекара, лични пријатељ и секретар краља Петра. „Тако је настао спис Успомена на краља Петра, белешке Добре Ружића о дужењу са краљем Петром. То је ризница невероватних података о нашем краљу из

најприснијег угла, што је тешко и замислити. Краљ је, на пример увек на здрављао не ракијом, него буковичком киселом водом. Устајао је у пет ујутру и волео да игра шах, а у биткама је лично пуцао у непријатеља“, једна је од интересантних прича Виктора Лазића.

У току програма женски хор је отпевао још две песме: „Тамо далеко“ и „Креће се лађа француска“.

Након предавања приказан је полчасовни документарни филм Државног аудиовизуелног архива Србије – Југословенске кинотеке из Београда под називом „Голгота Србије“.

Овом интересантном и потресном програму присуствовали су Њ.В.П. Митрополит Лукијан и свештенство Епархије будимске, Њ.Е. Биљана Гутељ Бјелица, амбасадорка БиХ у Будимпешти, војни изасланик Предраг Зељковић, дипломатски кор Амбасаде Републике Србије, др Јованка Ластаћ, председница ССМ, Љубомир Алексов, представник Срба у Парламенту Мађарске, председници и представници институција Срба у Мађарској, професори, ђаци и заинтересовани чланови српске заједнице у Мађарској.

Катарина Павловић Бачи

КУЛТУРА

Наставља се сарадња Општине Жабаљ и Српској венца

Завичајне личности Општине Жабаљ

У посету Културном центру „Српски венац“, у госте су 13. новембра дошли представници Општине Жабаљ како би у пројекту „Завичајне личности Општине Жабаљ“ приказали изложбу о композитору Петру Коњовићу

Кркељић, референт за културу, који је пожео добродошлицу и представнику Епархије будимске протонамеснику Николи Почучи, Андрији Роцкову, потпредседнику ССМ, као и бројним ученицима Српске гимназије, њиховим васпитачима и професорима.

Ово је била прилика да гости у срцу Будимпеште представе оно највредније из матице Србије, она културна добра из Србије која чине мостове која спајају српску културу из Србије и из Мађарске која ту цвета више векова, нагласио је Кркељић.

Сарадња између ове две институције постаје, по речима Митра Кркељића, традиционална, јер је ово већ пета прилика како размењују култ добра, у виду представа и изложби, па ово постаје једна успешна, добра прича која свакако треба да се настави.

Директор библиотеке у Жабљу, Мирков, осврнуо се на недавно успешно одржану изложбу у Жабљу, „Сакрално наслеђе Срба у Мађарској“, чији је аутор Владимир Марковић и

нагласио значај сарадње и умрежавања ове две институције. Свакако им је циљ да кроз изложбе представе значајне личности Општине Жабаљ, па је тим поводом уприличено и представљање Петра Коњовића.

Присутнима се обратио и Радановић, председник Општине Жабаљ и истакао значај сарадње са Миланом Мицићем, секретаром Матице српске и његову идеју да се и покрене овај пројекат. По Радановићевим речима пуно је значајних личности које су

везане за Општину Жабаљ, које свакако заслужују да буду представљене изложбама као што је ова.

Зидове Културног центра у Нађмезе улици, украсили су плакати на којим је представљен Петар Коњовић, који је иначе рођен у Чуругу, који припада Општини Жабаљ. Како је присутнима представила пројекат, Варја Нешић је нагласила да је он резултат јединствене визије и добре воље Матице српске и залагања секретара Милана Мицића који им је омогућио приступ подацима који су се налазили у рукописном одељењу Матице српске, као и залагањима Општине Жабаљ и саме библиотеке.

Драгана Меселџија

Петар Коњовић, који је био учитељско дете, рођен је у Чуругу 1883. а преминуо 1970. у Београду. У животу је имао разноврсна интересовања, од композитора, педагога, есејисте... Већински се образовао у Сомбору, Новом Саду и на Прашком конзерваторијуму. Био је велики оперски стваралац – дело „Коштана“ – писао је лирске песме за глас и клавир, основао је Музиколошки институт САНУ и то су неке фазе његовог стваралачког живота. Најпродуктивније године свог живота је провео ван матице као педагог и композитор.

Кроз музику, идеја Коњовића се показала у споју националне романтике, свести да је потребно наше наслеђе изнети на светло дана, па је одговор нашао у споју између ритмике и текста. Сматрао је да је он као композитор дужан да да један аутентичан печат у музици која ће бити у стању да оде у свет и да изнедри оно најбоље и примарно у нашој култури, оно наслеђе тог изворног, животног ритма који може нешто да поручи и савременом тренутку. Чини се да је синтетичући своје искуство педагога, композитора, музиколога у својим књигама које је написао о музици, то и успео.

Личне трагедије су унеколико и обележиле његов живот, које могу да се осете у његовим препискама, али свакако је показао да је својим деловањем постао личност коју ми препознајемо у култури и памтимо.

„Мој свет тамбуре“

У организацији Мохачке српске самоуправе, Српске читаонице у Мохачу и Печујско-барањског српског удружења, у Градској библиотеци „Јене Мохачи“, у Мохачу је 15. новембра одржана промоција књиге „Мој свет тамбуре“ аутора Бошка Богичевића

рашкој уметности чији је аутор Бошко Богичевић, истакнути прегалац, дугогодишњи диригент, уметнички руководилац и један од оснивача Градског тамбурашког оркестра „Бранко Радичевић“ из Руме. Човек, који је цео свој радни век посветио тамбурашкој музици. Њеном унапређењу, опстанку, промовисању...

Многи су дошли у мохачку Градску библиотеку „Јене Мохачи“ како би послушали излагање професора Бошка Богичевића, ученика легендарног Саве Вукосављева, диригента Тамбурашког оркестра Радио Новог Сада. Културног посленика који је остварио изузетну сарадњу са врхунским уметницима као што су Предраг Гојковић Цуне, Мерима Његомир, Александар Дејановић, Вера Виткаи-Ковач, Радмила Бакочевић, Живан Сарамандић и други, и који је одлучио да напише књигу о тамбури и тамбурашкој уметности.

Промоцију је након поздравних ре-

чи домаћина и музичке добродошлице месног Оркестра „Радост“ отворила Милица Уверић, директорка Српске читаонице у Иригу, која је укратко представила прво и најстарије грађанско читалиште Срба, основано 1842. године, да би се одмах потом осврнула на књигу која представља свет тамбуре Бошка Богичевића. Она је подсетила да је „током 20. века тамбурашка музика у Војводини доживела неслушени узлет и процват, доневши тамбурици изузетну популарност, која је надалеко превазишла националне оквире, тако да је звук овог инструмента постао прави звучни симбол равничарских простора. [...] Лепота и племенита звучност тамбурашке музике и данас призивају и повезују све разноврсне токове овдашњег музичког народног предања.“

Управо о тим повезаностима прошлости и садашњости, тајнама популарног жичаног инструмента, говорио је Бошко Богичевић, који је своју публику најпре упознао са настанком и историјским развојем тамбуре, да би потом веома надахнуто беседио о врстама тамбурашких инструмената, системима и штимовањима, тамбурашким саставима, мајсторима старог звука, композиторима и репродуктивцима.

Током предавања, он се осврнуо и на композиторе сериозне музике, који су писали за тамбурашке оркестре, пажњу је посветио и градитељима тамбурашких инструмената, међу којима је посебно споменуо сенћаску династију градитеља тамбура „Богдан“.

Из предавања није изоставио ни фестивалске манифестације у знаку тамбуре, тамбурашке музике, чији број се, нажалост, с године на годину смањује.

Посебан проблем, међутим – како рече предавач – представља продор некавалитетне музике. Осим тога, он је своју забринутост истакао и због чињенице да тамбурашка обука – сем неких малобројних образовних установа – није добила своје место у образовном систему у Србији. По том питању, суседне земље су напредније, он је као пример навео Хрватску где је у Осијеку, на Академији, формиран Одсек за тамбурицу.

„Они су по том плану отишли даље. Међутим, све зависи од нас, зависи и од државе, а увек, на крају крајева, све зависи од новца. Упркос парама, ми не смемо запоставити нашу културу – ми морамо да сачувамо наше вредности“, упозорио је Бошко Богичевић, који је радо причао и о својим путовањима, наступима, дружењима са Јаником Балажем, Звонком Богданом и другим врхунским уметницима тамбурашке уметности.

Уједно, пошто је чуо да се сваког лета у Мохачу приређује „Тамбурашки камп“, понудио је своју стручну помоћ организаторима.

Крај незаборавне тамбурашке вечери, чијој успешној организацији је допринео и Федор Пушић, шеф кабинета председника Општине Ириг, протекао је у знаку још једног наступа Оркестра „Радост“ и дружења уз вечеру, музику и песму, које је у Српском клубу потрајало до поноћи.

Предраг Мандић

Свакако, један од епицентара, најјачих утврда тамбураша у Мађарској јесте Мохач. Град у којем функционише пет тамбурашких састава, зато, ни у једном моменту није се поставило питање где да се приреди представљање драгоценог издања о тамбурици и тамбу-

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (129)

ФЕЛТОН

Сава Вилински у Вацу

Почетком маја 1849. године, само дан после Ђурђевдана, Сава Вилински се венчао са вољеном Аулелијом и то у пештанској реформатској цркви на Тргу сена

Млади подофицир Сава Вилински беше више него задовољан тим поверљивим задатком већ тим пре што му то пружа прилику да сваки дан посети и своју вереницу.

Почетком маја 1849. године, само дан после Ђурђевдана, Сава се венчао са вољеном Аулелијом и то у реформатској цркви на Тргу сена, у близини пештанског Националног музеја, а на свега десет минута лаганог хода од српског храма и легендарног Текелијанума.

По службеној дужности ускоро је отишао у Вац. Становао је у кући Василија Цвијана, угледног српског трговца. Са одушевљењем је закључио да су вацки Срби и Цинцари присталице мађарске револуције. Сава је и свом домаћину дуго у ноћ страсно и са великом надом говорио о сјајној будућности и о скорашњом стварању Светске републике равноправних грађана.

Цвијан је у чуду само извијао обрве. Док га је слушао само се цинично смешкао и жмиркао попут угојеног мачора.

Парох Петар Петровић је дубоко замишљен мрсио браду.

Анастасиос Козмановић је забезекуто бленуо и гутао пљувачку.

Седобради Георгије Аргенти, вазда тужна образа, само је равнодушно гледао у свој леви длан тихо тугујући за сином Димитријем, угледним лекаром хомеопатије, који је пре неколико година прешао у католичанство.

Домаћин припали дугачки чибук. Одаја замириса.

Честејшији Василије Цвијан, најбогатији трговац у Вацу, родом из Сентандреје, целог живота се бавио само трговином. Уистину, друге ствари га нису много ни занимале. Поседовао је две раскошне куће: једну са дућаном „Код беле руже“, на углу главног трга, а другу на самој обали Дунава. Кажу, није олако и будзашто остављао свој потпис

на хартију и када се 1836. прихватио tutorства вацког храма дао је чврсто обећање да ће ову дужност ревносно и часно обављати. Данима је прорачунавао и по неколико пута проверавао приходе и издатке Српске православне црквене општине, а тек кад би се уверио да нема ниједне случајне грешке, овераво их је својим ћириличним красописом и печатом риђе боје. Такође, није могао да прође дан а да стари шездесетогодишњи „купец сербски“ не запали жижак и не помоли се за покој душе своје супруге Јелене која га остави јер није могла да поднесе рани губитак тројице малешних синова.

Први, Јован, који једва да и наврши годину, кад се упокојио у Господу, а затим четворогодишњи Петар и двогодишњи Николај. Две године после смрти трећег сина, госпођа Јелена је променила светом. Од тада једина утеха, нада и радост Василију беше ћерка Екатерина. Она се 1838. године удала за будимског адвоката Стефана Стефановића. Када би многи други од свега одустали, прочитајми Василије Цвијан реши да се поново окрене свом животу. Скинуо је црнину и

закључао је у ормар од ораховине, а кључ ставио у десни џеп свиленог прслука. Упрегнуо је коње вранце и кочијом кренуо у обилазак богатих сународника. Разгледао је женска лица по српским баловима и храмовима, а срећу је нашао у Балашафармату, где се ускоро и венчао са Александром, сестром уважених трговаца Јована и Наума Бозде. Рађала су се деца све овим редом: Стефан, Софија, Јулијан и Георгије. Од њих у животу му остадоше само двојица, Стефан и Георгије, најстарији и најмлађи. (..)

Драгомир Дујмов

Српска црква у Вацу

Филм „Доброчинитељ“ у пештанском Текелијануму

Усвечаној сали Текелијанума 11. новембра приказан је документарни филм „Доброчинитељ“, редитеља Бошка Милосављевића и продуцента Милана Кићевца. Филм приказује причу о животу добротвора Симе Андрејевића Игуманова и његовим несебичним делима.

Играно-документарни филм о рођеном Призренцу, који је 1872. године подигао Богословско-учитељску школу, данас Призренску богословију у којој је школовање српских младића било бесплатно, чини још један заједнички филм Милосављевића и Кићевца.

„Милан и ја радимо већ 10 година заједно, имамо већ девет или десет заједничких филмова, а наш однос је веома добар. Јако ми је драго што је са нама поново радио Душан Петковић, директор фотографије који је, иначе, познат и по сјајним спотовима

које ради за „Београдски синдикат“. Наравно, Дарко Перовић, цртежи и Владимир Тубић који доста дуго ради са нама као аниматор и цртач, а посебно ми је драго што је мој кум Александар Стојанов монтирао и овај филм. Последња три филма смо завршавали у Италији, а снимали негде на нашим теренима“, рекао је Бошко Милосављевић, редитељ филма.

Оснивањем Призренске школе Игуманов труд је био усмерен ка онима који су били најугроженији, сиромашној српској деци и младима. Школа је била попут интерната, па су у њој ђаци учили и спавали, а Сима је веровао да је православље кључно за очување српског идентитета под османском влашћу.

„Приликом боравка у манастиру Црна река у разговору са архимандритом Андрејем разговарали смо шта ће бити следећи филм који ће-

мо радити и у том разговору он је поменуо занимљиву причу о животу и раду Симе Андрејевића Игуманова. Тако је настало семе од којег је касније настао и овај филм. Кренули смо у истраживање, купили смо сав могући архивски материјал, који смо успели да нађемо у Матици српској и након тога Бошко је почео да пише сценарио за документарно-играни филм „Доброчинитељ“, рекао је Милан Кићевац, продуцент филма.

Улогу Симе Игуманова у филму тумачи познати глумац Слободан Тешић, док је наратор глумац Виктор Савић, а текст као Сима Игуманов казује глумац Ненад Јездичић. Снимање филма трајало је годину дана, а подржали су га Канцеларија за Косово и Метохију при Влади Републике Србије, Дом културе Грачаница и Српска православна црква.

„Најпре смо тражили благослов од Високопреосвештеног Митрополита Теодосија, који смо хвала Богу добили одмах. Прва снимања смо обавили на територији Косова и Метохије у Призрену у Светим Архангелима, у Грачаници, касније смо прешли у Београд, у Сремске Карловце и Нови Сад“, рекао је Кићевац.

Сима Игуманов је улагао своје богатство и енергију у добробит свог народа, препознајући да је образовање битан фактор опстанка народа. Године 1938. средствима његове задужбине саграђена је зграда на Теразијама у Београду, а према пројекту архитеката Петра и Бранка Крстића. Седиште Задужбине Симе А. Игуманова има за циљ финансирање Богословије у Призрену и стипендирање ђака и студената са Косова и Мето-

хије. Средства, која се приходују од издавања станова и пословних простора у овој згради, намењена су за испуњење наведених циљева задужбине, а у складу са тестаментом њеног оснивача. Главни старалац Задужбине је Патријарх српски Г. Порфирије.

На прочељу фасаде налази се натпис: „Задужбина Симе Андрејевића Игуманова Призренца“. На врху зграде првобитно се налазила скулптура Симе Игуманова са сином и сирочићима у косовско-метохијском оделу. После Другог светског рата, палата је национализована, а 1950. године, по наредби градског урбанистичког одсека, скулптура је исечена апаратима за варење. Међутим, она је обновљена и враћена 2021. године.

Сима Андрејевић Игуманов преминуо је 24. фебруара 1882. године у Призрену, а према сопственој жељи сахрањен је у породичној гробници у манастиру Светог Марка у селу Кориша код Призрена.

У Старој Србији остао је упамћен као један од првих задужбинара у области школства и народне просвете.

Публика је са одушевљењем пратила емотивну причу о Сими Игуманову и његовом неуморном раду на очувању православне вере, културе и образовања у тешким временима.

Премијери филма у Будимпешти присуствовали су Његово Високопреосвештенство Митрополит будимски Г. Лукијан, Ивана Кунц, први саветник Амбасаде Републике Србије, Немања Обрадовић, први саветник Амбасаде Босне и Херцеговине у Будимпешти и заинтересована публика.

Диана Ђурић

НЕВЕН

Матуранти у Италији

Матуранти Српског образовног центра „Никола Тесла“ у Будимпешти недавно су се вратили са незаборавне матурантске екскурзије у Италији, која је трајала од 21. до 26. октобра. Ова авантура, под вођством разредних старешина: професора историје Алена Нађа и професорице математике Јулије Младеновић, затим директорке Српског ђачког дома Гордане Ђерђ, васпитача Драгане Меселције и учитељице Весне Зечев, окупила је групу ентузијастичних матураната у прелепом летовалишту Лидо ди Јесоло на северном делу Италије. Туристички водич током путовања био је Зоран Илић, који је делио историјске чињенице и објашњавао значај места која су посетили.

Путовање је започело у јутарњим сатима поласком из Будимпеште, уз узбудљиву посету Постојнској јами у Словенији, где су ученици имали прилику да виде човечју рибицу, ендемску врсту. По доласку у Лидо ди Јесоло, уследило је заузимање смештаја, вечера и опуштање након напорног дана путовања.

Други дан био је посвећен слободним активностима, током којих су ученици истраживали прелепе плаже и садржаје овог популарног летовалишта.

Трећи дан, група матураната је кренула ка Верони, граду чаробне љубавне приче Ромеоа и Јулије. Планиран је и обилазак Падове, али је киша спречила реализацију тог дела програма. Упркос томе, ученици су се одлично провели, уживајући у свим значајним местима која су обишли. Посетили су Арену у

Верони, где су се одржавале борбе гладијатора. Такође су обишли Палату Барбиери, саграђену у стилу ренесансе. Прошетали су кроз Трг Дантеа Алигијерија, посвећеног великом италијанском песнику, и завршили своје разгледање у Јулијиној кући, месту где су се, према легенди, одвијали догађаји из познате Шекспирове драме „Ромео и Јулија“. Након разгледања знаменитости, поново су се вратили у Лидо ди Јесоло.

Четврти дан обележен је узбудљивом посетом тематском парку Гардаленд. Овај парк нуди мноштво тематских вожњи и атракција, од којих су неке биле истински изазовне. Ученици су уживали у разноликости занимљиве хране. Многи су се упустили у забавне игре за освајање плишаних играчака, док су остали са професорима били на

вожњама ролеркостера. После Гардаленда, група је отишла у Падову, где нису имали много времена, али су успели да прошају Тргом Прато дела Вале, једним од највећих тргова у Италији. Такође су обишли и Трг Пиаца дел Санто, где се налази позната црква Светог Антонија. Иако није било довољно времена за детаљније разгледање, ученици су успели да купе сувенире и успомене, чиме су заокружили своје искуство. Повратак у Лидо ди Јесоло био је испуњен осмехом и причама о незаборавним тренуцима.

Пети дан екскурзије донео је посебан доживљај: бродом су се отиснули у Венецију. Ученици су имали прилику да истраже јединствене канале и знаменитости овог магичног града. На Тргу Светог Марка, видели су споменик краља Виктора Емануела II, уједините-

ља Италије. Видели су такође и Стуб Лава и Стуб Светог Теодора, који представљају старе заштитнике града. Ученици су обишли и Дуждеву палату, бивше седиште власти у Венецији. У склопу палате, црква Светог Марка, смештена на овом тргу, чувена је по својој златној фасади и чува мошти Светог Марка, италијанског заштитника. Ученици су чули и о оловним тамницама, које су познате као место где је авантуриста Казанова био затворен и одакле је успешно побегао. Матурантима се указала прилика да се упусте и у вођњу гондолом до цркве коју сви знамо из стихова песме Лазе Костића, Санта Марија дела Салуте. Ученици су слободно време искористили за уживање у венецијанској атмосфери.

На крају екскурзије, шести дан био је био посвећен повратку у Будимпешту, уз успутно разгледање Трста. У Трсту су ученици обишли српску православу цркву Светог Спиридона, која је позната по својој архитектури и духовној важности за српску заједницу у Трсту. Након обиласка прелепог храма, ученици су уживали у слободном времену пре него што су се вратили кући у вечерњим сатима.

Ова екскурзија није била само прилика за стицање нових знања, већ и за јачање пријатељстава и стварање трајних успомена. Ученици су захвални својим професорима на организацији и подршци током целог путовања, које ће заувек остати у њиховим срцима.

Дуња Илић, 12/ц

Дружење и квалификације у рецитовању

У четвртак, 14. новембра, у Српској школи у Ловри, дружили су се и такмичили у рецитовању и казивању прозе, домаћини – ученици из Ловре (19) и гости – ученици из Српске школе из Деске (13)

Ово дружење, које је уједно и квалификација за предстојеће државно такмичење у рецитовању и казивању прозе које ће се одржати 22. новембра у Српској школи „Никола Тесла“ у Будимпешти, одржано је на иницијативу директорки ових школа, Норе Роцков и Весне Рац Петин. Гости су у

ловранску школу стигли нешто пре 11 сати, а домаћини су их чекали с нестрпљењем, да се упознају са њима и да покажу шта знају.

Такмичари су били подељени у две групе, у складу са узрастом, па је тако група 1-2. разреда имала 13, а група 3-4. разреда 19 учесника. Сви су се такмичили у једној учioniци, група за групом, а жири који су чинили Дружење и квалификације у рецитовању Зора Пејовић, Мирјана Суботин и Драгана Меселција, заиста је имао тежак задатак. Није било једноставно од свих одлично припремљених ре-

цитатора ипак издвојити најбоље. Чули су се стихови Љубивоја Ршумовића, Јована Јовановића Змаја, Десанке Максимовић, Добрице Ерића, Душана Радовића, Мирослава Антића и Бранка Ћопића, као и Бранка Стевановића и Сузана Ђикић и других. Било је мало и треме, али пуно осмеха и доброг расположења. Сви малишани су испоштовали манифестацију и наступом и кодексом облачења, што је овом сусрету још више дало на значају. Са пажњом су слушали другаре док рецитују и једни друге храбрили аплаузима, док су учитељице које су их припремале, помно пратиле рецитовање својих ученика и биле ту да помогну ако затреба.

Циљ овог сусрета је по речима Норе Роцков, директорке из Деске, и био да ученици из Деске упознају другаре који се баш као и они труде да што боље савладају српски језик и осло-

боде се треме. Ово је и била идеална прилика за то. И директорка Весна Рац Петин је била јако задовољна организацијом такмичења и спремношћу малишана да покажу научено. У току рецитовања, у сваком тренутку, очигледан је био уложени труд и рад малишана, као и њихових учитељица које су дале све од себе да овај сусрет буде квалитетан и успешан.

Када су сви ученици завршили рецитовање, док су они ручали и дружили се колико им је време дозволило, жири је усаглашавао своје ставове. Након паузе, када су се сви вратили у учioniцу, у којој је и одржано такмичење, проглашени су победници.

Сви учесници су добили захвалнице за учешће, а најбољи дипломе и чоколаде да се осладе и поделе их са другарима.

Д. М.

У категорији 1-2. разреда:

1. Синиша Шивић (Деска); Није она једина на свету – Д. Ерић
2. Грета Ковач (Ловра); Случај пужа Боре – Р. Симеуновић
3. Владимир Брцан (Деска); Језик птица – Д. Максимовић

Посебна похвала:

Мирослав Остојић (Ловра); Рекоше ми буди пекар – Љ. Ршумовић
Лена Фридман (Деска); Путовања – С. Ђикић

У категорији 3-4. разреда:

1. Оливија Ковач Јакоб (Ловра); Освајање среће – Д. Радовић
2. Зено Чикотаи (Деска); Досадна песма – М. Антић
3. Миљана Алексов (Ловра); Негујмо српски језик – Б. Стевановић

Посебна похвала:

Закаријаш Ботонд Варга (Ловра); Бака шаливчина – Д. Максимовић
Патрик Года (Деска); Да ли ми верујете – Д. Радовић

Görög-szerb táncest

November 23. / 18-22

hely: Post ART Café Budapest
Clementis László u. 2.

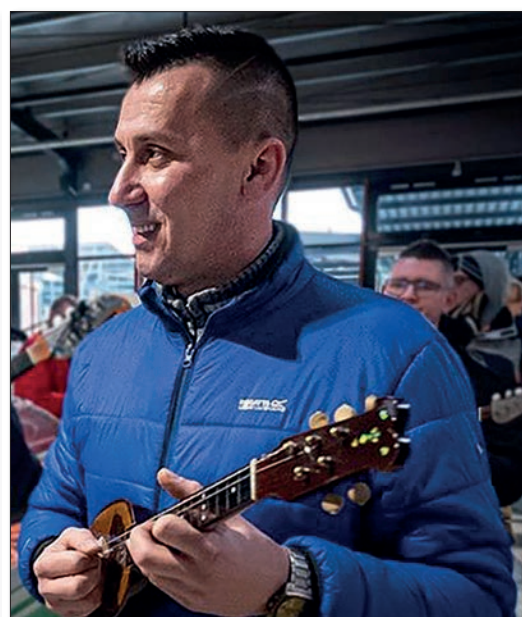
Sok szeretettel várunk a belépés ingyenes!
A programot Budapesti Város Önkormányzata támogatja!

МРАТИНДАНСКА ХРАМОВНА СЛАВА У ЧИПУ

24. новембра 2024.

у 10 ч. света литургија са резањем славског колача и благосиљањем кољива
Дан раније, 23. новембра у 18 сати у Српском клубу одржаће се славски бал.
Свира Оркестар „Коло“ из Тукуље

У прошлом броју нашег недељника позвали смо наше цењене Читаоце да својим добровољним прилозима потпомогну опоравак тамбураша Ерхарда Бендеа, руководиоца ТО „Бачка.“ Нажалост, 16. новембра стигла је тужна вест да је млади свирац преминуо.
Нека му је слава и вјечнаја памјат!

BALKAN PARTY Budapest

VORTEX
(1074 Budapest, Dobány utca 22.)

23. novembar, subota
20.30h Otvoranje vrata

22h
Yu party
DJ Mačić

Karte na ulazu 3000Ft

Balkan Grill:
burek sa sirom i
burek sa mesom

VÁROSÉK
SRPSKE NEDELJNE NOVINE
PASKAL DENTAL

СРПСКА САМОУПРАВА У БУДИМПЕШТИ
ВАС ПОЗИВА НА

ДАН СЕОБЕ

ДУНАВОМ ОД БУДИМПЕШТЕ ДО СЕНТАНДРЕЈЕ
УЗ ПЕСМЕ ОРКЕСТРА КОЛО

ПИЋЕ ДОБРОДОШЛИЦЕ У СЕНТАНДРЕЈИ
БРОД "GÖNNYÜ" КРЕЋЕ ОД ПРИСТАНИШТА НА ТРГУ "BATTHYÁNY"

БУДИМПЕШТА, 30. НОВЕМБАР 2024. У 13 ЧАСОВА

ПРОЈЕКАТ СУ ПОДРЖАЛИ: СРПСКА САМОУПРАВА У КИШПЕШТУ, СРПСКИ ИНСТИТУТ

Balkánaán у Помазу

Ансамбл Јантра

Српско Куптурно Уметничко друштво Опанке
(наступају дења и извођачка група)

Време: 30. новембар 2024. године
од 17-22 сати
Место: Дом Културе у Помазу

После програма следи забавно вече
Улаз бесплатан
Карте за подршку: 1000Фт.
Свира оркестар : Зора

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ
СРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.
www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-Кфт.) ♦ За издавача: Радојка Филиповић ♦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ♦ Фотографије: Иван Јакшић ♦ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Контакт: srpskenedljinovine@gmail.com Web: www.snnovine.com ♦ Графички њеплом листа: Тибор Фуксел ♦ За штампању: Szedéstűkő Br.: Ференц Ибош ♦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061-0238

СУСРЕТ КАСАЧА

На будимпештанском хиподрому „Кинчем парк“ 9. новембра одржан је традиционални Сусрет касача Србије и Мађарске.

На програму је било девет касачких трка које су назване по именима места која организују касачка надметања, а организоване су и три мемо-

Меморијална трка „Иштван Пастор“ у Будимпешти

трку Иштван Пастор“ и велику награду Суботице однео Имре Фазекаш са коњем „Digital Races“, коју му је уручио др Балинт Пастор.

„Ово је данас било много више од

нише једина бесплатна школа јахања у Србији. Међутим, оно по чему су највише познати јесу „Љубичевске коњичке игре“ које се у континуитету одржавају од 1964. године.

Б. са Борисом Новићем у сулкама у „Меморијалу Томислава Вишњића“, а годину дана млађи кастрат Игор де Врие са Бранком Скендеревићем у сулкама.

У касачким тркама уживали су и амбасадорка Републике Србије у Будимпешти Александра Ђуровић, као и министар-саветник Дејан Миливојевић, а догађају су још присуствовали и Љубомир Алексов, заступник српске заједнице у Мађарском пар-

ријалне. Тим поводом у Будимпешту је допутовао и др Балинт Пастор, јер је једна од меморијалних трка била организована у част његовог оца Иштвана Пастора, који је био активан и у касачком спорту.

„Веома је било лепо данас и захваљујем се организаторима што су приредили меморијалну трку у част мога оца. Знају људи да је он био заљубљеник касачког спорта и врло често је долазио у Будимпешту. Могли смо данас да видимо да је осим оног што смо постигли у политичким водама између српског и мађарског народа, то историјско помирење, сведоци смо тога да се то шири и на друге области, а то смо управо данас видели у „Кинчем парку“, рекао је др Балинт Пастор.

Иницијатор и суорганизатор ове трке био је Урош Поповић из Будимпеште који је рекао: „Успели смо да анимирамо Балинта да учествује у свему овоме. Желели смо да се одужимо његовом оцу за допринос том нашем спорту, јер ипак, Он био и наш колега. Мислим да је то сасвим у реду, а то је још једна паралела која лепо повезује Србију и Мађарску“.

Захваљујући залагању Бранислава Јокића из Српског касачког савеза, иначе, оца чувеног кошаркаша Николе Јокића, у Мађарску је из Србије стигло 11 касача, док је „Меморијалну

спорта. Било је културе, гастрономије, а била је и могућност за представљање Срба који ту живе у Мађарској, али и Мађара из Војводине који овде живе. Тако да је то била и могућност за ширење добрих веза“, рекао је Пастор.

Адам Соћори Нађ, директор „Кинчем парка“, истакао је да је овај касачки догађај био прави спектакл и додао да осим са Србијом, добру сарадњу имају и са власницима коња са простора некадашње Југославије.

Организација оваквог догађаја изискивала је много труда, а да би све било на завидном нивоу потрудио се Урош Поповић, иницијатор и суорганизатор догађаја који је изјавио: „Сама организација је обуватала много тога, много телефонирања између Мађарске и Србије, константно надгледање пројекта. То је било као неко наше дете које се тек родило, па смо га ми полако увели у причу. Овим програмом смо, такође, желели и да направимо лепу презентацију српске културе у Мађарској“.

Догађају је присуствовала и петочлана делегација КД „Кнез Михаило“ из Пожаревца на челу са директором Александром Миленковићем. Ово удружење основано 1892. године и од тада непрекидно ради на развоју коњарства, коњичког спорта, а познати су и по томе што код њих функцио-

„Као организатори 'Љубичевских коњичких игара' ми смо јако заинтересовани за међународни вид сарадње. Међу првим такмичарима на овом нашем сусрету учествовали су такмичари из Мађарске. Покушавамо

да ову сарадњу обновимо и зато смо, између осталог, и овде. Колеге у Мађарској имају један заиста професионалан однос према коњичком спорту и од њих се може много тога научити. И прошли пут, а и сада смо видели нешто што ћемо покушати да применимо на нашем хиподрому у Пожаревцу. Планирамо да следеће године и наша грла учествују у овом касачком српско-мађарском сусрету у Будимпешти“, рекао је Александар Миленковић, директор КД „Кнез Михаило“ из Пожаревца.

Касачи из Србије однели су две победе: седмогодишњи кастрат Армани

ламенту, др Јованка Ластиф, председница ССМ, многи привредници, спортисти, ђаци и професори Српске гимназије Никола Тесла, на челу са директорком Аницом Пандуровић и многи други.

У паузама током трка, наступало је будимпештанско Културно уметничко друштво „Табан“, а посетици су могли да пробају и традиционални српски роштиљ.

Диана Ђурић

